

לקה טוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת במדבר התשס"ו

7:52	הרלקת נרות שבת ניו יורק
9:23	מוצאי שבת
8:38	סוק"ש מג"א
9:14	סוק"ש גר"א
12:53	חצות

פנינים לפרשה

נדרש להיות יראים וצדיקים כמו שנאמר "מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו" – ודרשו חז"ל "ירא מעבירות שבידו" ועל כן רק בגיל עשרים שנענש ע"י בית דין של מעלה יכול להגיע לדרגה של יראה. (רב לייבוש חריף)

"ואת כל העדה הקהילו... מן עשרים שנה ומעלה לגלגלתם" (א, יח)

מדוע במנין בני ישראל נאמר "לגלגלתם", ואילו במנין הלויים לא נאמר. הביא החתם סופר לתרץ, בשם ספר "קול יהודה", משום שחששו לאחד שנולד עם שני ראשים שדינו כטריפה. לכך בבני ישראל שנמנו מגיל עשרים נכתב "לגלגלתם", משום שעד גיל זה כבר לא חי. אבל הלויים שנמנו מגיל חודש, אם היו נמנים לגלגלתם היה זה הנולד עם שני ראשים נמנה כשתיים. לכך לא נאמר בהם "לגלגלתם".

אולם הגאון רבי שלמה הכהן דחה תירוץ זה מכמה סיבות, וקבע שבדור המדבר לא היה מקום לחשש כזה כלל, משום שכולם נולדו בריאים ושלמים, ולא נמצא בהם טריפה ובעל מום.

אכן, התירוץ הנכון לדידו הוא, כי רק בני ישראל נמנו כל אחד בפני עצמו, לכך נאמר בהם "לגלגלתם". אבל הלויים לא יכלו להמנות אחד אחד, וכמו שכתב רש"י שאמר משה "איך אני נכנס לתוך אהליהם למנות את מספר יונקיהם", והיתה בת קול יוצאת מן אהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל. אם – כן הרי אותם לא מנו כלל "לגלגלתם".

(רבי שלמה הכהן מוילנא)

במספר שמות

"לבני גד תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמות מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא". (א, כד)

יעוין בספר "טעמא דקרא" להגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, שעמד על האצל כל השבטים כתיב "במספר שמות" חסר וי"ו, חוץ מראובן, שמעון, גד, ומנשה, שאצלם כתיב מלא, "במספר שמות".

ומבאר דאפשר דהטעם הוא משום דראובן גד ומנשה נחלו נחלה בעבר הירדן, ואמרינן במסכת ברכות (ח' ע"א) "למען ירבו ימיכם וימי בניכם בארץ ישראל כתיב". ובגמ' נדרים (כ"ב ע"א) איתא "ההיא שעתא אכתי לא עברינן ירדנא". ומבואר דעבר הירדן אינו בכלל הברכות של ארץ ישראל. לפי"ז נראה דזהו שהוצרכו לברכה מיוחדת שיתרבו בבנים, ולכן כתיב בהו בכתיב מלא.

"לגלגלתם" (א, ב)

יש לדייק למה לא נאמר אצל הלויים שהמניין יהיה לגולגלותם? ובדרך חיבוב יש לומר כי יש מציאות של תינוק בעל שני ראשים, אלא שהוא טריפה ואינו חי י"ב חודש (מנחות ל"ו). ולכן בישראל שנימנו מן עשרים שנה, שלא היה חשש למקרה כזה, נאמר לגלגלתם, אבל בלויים שנימנו מן חודש, היה מקום לחוש לתינוק עם שני ראשים, ולכן לא נאמר שם לגלגלתם. (וידבר משה בשם החתם סופר)

"באהל מועד" (שם)

עד שלא עמד אהל מועד דבר עמו בסנה... כיון שעמד אהל מועד אמר: יפה היא הצניעות! (מדרש) שאל הרבי מקוצק:

הרי גם במדין ובסנה דיבר עם משה בצניעות וביחידות? והשיב:

צניעות היינו חשיבות, כאותה ששינו "המצניע חייב בכלשהו" (על הוצאת שבת), שמכיון שהצניעו ודאי חשוב אצלו גם ה"כלשהו", והרי רק בחשיבות תלוי החיוב.

תחילה אמנם נתן הקב"ה קדושה לישראל בלי גבול. אולם מכיון שעמד המשכן, אין נותנים לו לאדם קדושה, אלא כפי מה שהיא חשובה בעיניו....

"ישאו את ראש כל עדת בני ישראל" (א, ב)

דרש רבי יצחק קארו מקשטיליה: למה נסמך חומש הפקודים לפרשת תמורה שבסוף ספר ויקרא? ללמד: מה הקב"ה יחיד ואין לו תמורה, שנאמר: אין קדוש כה' כי אין בלתיך", כך לא ימיר את ישראל באומה אחרת. וכך אמר להם הקב"ה לישראל: אל תמירוני כשם שאיני ממיר אתכם, שאתם קרויים צאן, וכשם שאין ממירני בהמה בבהמה כך איני ממיר אתכם.

שם

סח רבי שמשון-רפאל הירש: יפה היא סמיכות זו של ספר "במדבר" ל"ויקרא", שבפרשה אחרונה של "ויקרא" למדנו איך סופרים את העדר כדי להוציא ממנו לפחות עשירית אחת קודש לה', ואילו בפרשה ראשונה של חומש הפקודים אנו מוצאים את צאן-קדשים של הקב"ה, את בני ישראל, עוברים כולם תחת שבטו של הרועה העליון וכל אחד מהם נעשה כולו קודש לה'....

"מבן עשרים שנה ומעלה כל יוצא צבא" (א, א)

ומדוע דווקא מגיל עשרים? לפי שבית דין של מעלה מענישים רק מגיל עשרים ומאנשי הצבא

"במדבר סיני" (א, א)

ולמה במדבר סיני? מכאן שנו רבותינו בשלשה דברים ניתנה התורה, באש ובמים ובמדבר ולמה ניתנה בשלשה דברים הללו לומר לך מה דברים הללו תנם לכל באי עולם אף התורה חנם לכל באי עולם.

דבר אחר למה במדבר סיני – אלא כל מי שאינו עושה עצמו הפקר כמדבר אינו יכול לקנות את התורה. ע"כ לשון מדרש תנחומא פרשה ו'.

ומקשה השפת אמת שלכאורה שני פירושים של המדרש סותרים אחד את השני שבפרוש הראשון משמע שקל מאוד ללמוד תורה שהיא חנם ולא עולה כסף כמו אש מים ומדבר ובפירוש השני משמע שבלי שיפקיר אדם את עצמו לגמרי לא יוכל ללמוד וזה בודאי מחיר גבוה מאוד. אלא ההבדל הוא במילה "אינו יכול לקנות תורה". ואכן ללמוד תורה אינו עולה כלום והוא חנם לכל באי עולם אבל לקנות תורה חייב האדם להפקיר עצמו כמדבר.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד

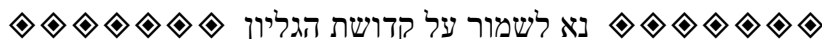
באחד לחדש השני" (א, א)

כשהכתוב מזכיר את המקום, אומר תחילה "במדבר סיני" – ציון כללי, ואחר כך "באהל מועד" – הפרט המדויק. לעומת זאת כאשר מזכיר את התאריך, נאמר תחילה הפרט – "באחד לחודש השני", ואחר כך הכלל – "בשנה השנית". על שום מה? אלא, משום שבאמת גם במקום שנאמר קודם הפרט ואחריו הכלל שכבר אמרו חז"ל: "הנה מקום אתי" (שמות ל"ג) מקומו של ה' טפל לו – ה' הוא מקומו של עולם ולא שהעולם מקומו של ה'. נמצא שאוהל מועד הוא המקום הכללי של כל העולם, ומדבר סיני הוא הפרט. (אור חיים)

"במספר שמות" (א, ב)

יש להבין את פשר הצורך בהזכרת השמות בשעת המנין. ונראה לפרש דהנה יש פעמים שאדם לא יכול להזכיר שם שונאו מחמת גודל השנאה ומכנה אותו בסימן כגון: בן פלוני, וכמ"ש חז"ל שדוד אמר שדואג ואחיתופל אין מזכירים אותו בשמו וכן שאול היה קורא אותו "בן יש"י". וזהו שציון הכתוב כאן "במספר שמות" והיינו להורות שהקב"ה אמר למשה שבניי חביבין עלי שאני רוצה שתזכיר שמותם. שיש לי נחת רוח בזכירת שמם.

(חיד"א)

ולגבי "שמעון" דאף אצלו כתיב מלא, נראה שהוא משום שנתמטע הרבה במעשה דפעור לכך הוצרך לברכה מיוחדת. עוד נראה, דהוא משום דנאמר בו "ואפיצם בישראל", אי"כ היה חלק ממנו גם בעבר הירדן, כדפירש רש"י בפרשת ויחי שנתפור בכל השבטים, ולכן הוצרך לברכה מיוחדת.

"לבני יוסף לבני אפרים (א, ל"ב)
כאן הקדים את אפרים למנשה ואף ייחס את משפחת יוסף עליו, וכן למטה בדגלים, וזאת כי הוא הבכור ואחיו משנהו בברכת יעקב, אבל במרגלים אע"פ שהקדים הכתוב את אפרים, הוא מייחס את משפחת יוסף על מנשה "למטה יוסף למטה מנשה" (שלח י"ג). והנראה אלי על דרך אגדה כי בעבור הדיבה שהביא יוסף על אחיו, ייחס עליו הכתוב את מוציא דיבת הארץ שהיה בן מנשה (כי מאפרים היה השליח יהושע בן נון שלא הוציא דיבה על ארץ ישראל). (רמב"ן)

"בני נפתלי תלדתם (א, מ"ב)
הנה בכל השבטים כתוב "לבני עם אות ל", ורק אצל נפתלי כתוב "בני" בלי אות ל', ואפשר לומר דרש"י פירש (שמות ל ט"ז) דהמנין הראשון היה אחרי יוהכ"פ. והמנין השני הוא זה שמנוי כאן והמספר היה שוה. וא"כ צריך להבין למה נמנו שוב? אלא שבפעם הראשונה נמנו כולם ביחד וכאן כל אחד לבד. וא"כ אחרי שפרט לנו הכתוב מנין כל שבט ושבת שוב לא צריך לפרט את מנין שבט נפתלי שהוא האחרון ואפשר כבר לחשב כמה נשארו. ולכן אצל כל השבטים אמר "לבני" שהיה צריך למנות אותם לידע מספרם, אבל שבט נפתלי יודעים את מספרו מתוך הנשאר שהמספר הכללי ולכן אמר "בני נפתלי".

"איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל" (ב, ב)
בענין הדגלים מסביר הכלי יקר שהארבע דגלים מרמזים לדברי חז"ל שאין הנבואה שורה על חכם וגבור ועשיר ועניו. מחנה יהודה היו מצויינים בתורה. ביהודה כתיב לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו, ביששכר כתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, בזבולון כתיב ומזבולון מושכים בשבט סופר, ועוד שהיו מחזיקים ידי יששכר. מחנה ראובן היו מצויינים במידות טובות בפרט במידת הענוה. ראובן במה שנכנע והיה בוש ממעשה בלהה. שמעון ממה שהיו עניים ומלמדי תינוקות וגד כתיב בו גד גדוד יגודנו הוא יגוד עקב וכתוב עקב ענוה יראת ה'. מחנה אפרים היו מצויינים במידת הגבורה כדכתיב לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתם שיוסף הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו ובנימין זאב יטרף.

מחנה דן היו מצויינים במידת העושר שחנו בצפון וכתוב שמשם זהב יאתה. ושלשתם היו עשירים, דן שמפני זהב שהיה להם עשו עגלי זהב. אשר – כתיב מאשר שמנה לחמו ובנפתלי כתיב נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה' וכתוב ברכת ה' היא תעשיר.

במדרש נתחומא סימן ו' מובא אמר הקב"ה ודגלו עלי אהבה אפילו אדם יושב ועוסק בתורה ומדלג מתורה לתורה ומהלכה להלכה ומפסוק לפסוק אמר הקב"ה עלי הוא אהבה חביב הוא עלי ודגלו (ר"ל קרי ודלוגו) עלי אהבה.

ופירוש בעץ יוסף שרצה לומר אל יאמר אדם איך אני יכול ללמוד תורה שיש כמה מאמרים חמורים וצריך אני לדלג אותם אמר הקב"ה מ"מ עלי אהבה.

"איש על דגלו באותות לבית אבותם" (ב, ג)

סח רבי חנוך-צבי מבנידן: עיקר הלכה מפרשת דגלים, שכל אחד יהא שרוי על מקומו והכל יבוא על מכונו הראוי, איש איש ליעוד ולתפקיד המיוחד שלו. וזה שאמרו במדרש: "נתאו בני ישראל לדגלים", כי אכן צריך האדם להשתוקק לכך, שכל הבריאה תבוא אל מקומה ותכליתה, להשלים חפץ ה' ביצירתה.

"והחונים קדמה.. דגל מחנה יהודה" (ב, ג)

כתוב "באזנים לתורה": אף שחלק כבוד לראובן הבכור ומנאו ראשון, הקדים את יהודה בדגלים, משום שגבר באחיו למלך על ישראל; ואתו עמו יששכר, הלומד תורה, וזבולון המחזיק בו – שכתר תורה וכתר מלכות בישראל צריך שילכו במשולב ומסתייעין אהדדי.

"כאשר יחנו כן יסעו" (ב, יז)
רבי אברהם מסלונים דורש היה מקרא זה כמין חומר:

"יחנו" – זה יום השבת, יום המנוחה; "יסעו" – הם ימות החול, ימות הטרדה והטלטול. וכמנהגו של אדם בזה כך בזה. יש אדם שהוא משוקע כולו בעניני פרסה וחומריות. כיון שהתייגע כסוס בכל ימות השבוע, באה שבת והוא ישן הרבה להחליף כח, בכדי שיוכל להמשיך בשבוע הבא את עבודתו. ויש אדם שהוא עובד את ה' כל ימות השבוע, כיון שבאה שבת ואורה בכל העולמות, לבו נשבר בקרבו, מתברר לו שכל עבודתו נחשבת כאין ואפס, מיד מכניע עצמו לפני ה' ומגביר מעשיו ועבודתו, מתחנן לפני ה' לקרבו אליו...

כאשר יחנו כן יסעו (ב, י"ז)
ישנם אנשים שבעודם בביתם מדקדקים הם בקלה כבחמורה, אולם בשעה שהם מטלטלים בדרכים ומתרחקים ממקום מגוריהם מתחילים הם לזלזל במצוות ומשנים מאורח חייהם הקבוע ומרמזות לנו התורה כאן "כאשר יחנו" – באותה הנהגה שאתה נוהג כשאתה חונה בביתך, "כן יסעו" – כן עליך להתנהג במסעותיך.

בא וראה מה בין "אשרי יושבי ביתך" לבין "אשרי תמימי דרך": באשרי יושבי ביתך הסיוס הוא ואנחנו נברך יה", ובאשרי תמימי דרך הסיוס הוא "תעיתי כשה אובד".

(הרה"ק ר"ני מרופשיץ)

"איש על דגלו" (ב, כ)

הנה פרשה זו נאמרה לבניי בשנה השניה לצאתם ממצרים. וצריך להבין למה באמת המתינו לסדר הדגלים עד השנה השנית? אלא דבאמת כל דגל ודגל מציין את השאיפה והמטרה המיוחדת של אותו שבט וא"כ סידור הדגלים מראה לכאורה על פרוד בשאיפות ובמטרות. אלא שמכיוון שהמשכן היה בתוך המחנות והוא היווה את הציר והנקודה המרכזית וכולם חונים סביביו – שוב אין זה פרוד אלא כגוף אחד עם אברים שונים שכולם פועלים למען אותה מטרה.

והנה עד השנה השניה שלא הוקם המשכן – לא חולקו בניי לפי דגליהם משום שהיה מקום לחשוש לפירוד הדעות ומשא"כ אחרי הקמת המשכן שוב לא היה צריך לחשוש לזה וכנתבאר. (הגרי" קמינצקי)

"ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה'..." (ב, לד)

כך חנו לדגליהם" שריחקו עצמן מן המשכן ונתנו מקום ללוים לחנות סביב למשכן. (מדרש) אומר היה האדמו"ר מגור בעל "שפת אמת": אין ספק שבקרב בני ישראל היו אז אנשים שהם גדולים במעשיהם מקטנים שבליינים, אכן ידעו והאמינו שכל מעשיו הטובים של אדם אין ביכולתם להכריע נגד בחירת השם יתברך והרי בני לוי נבחרו, לא הם.

יזכור, איפוא, האדם: בודאי חפץ הקב"ה ביגיעתו ובמה שהוא מכניע את עצמו ועובד לפניו, זהו עיקר רצון ה', אך לאו דוקא שעל ידי זה יהיה בסוף מקורב יותר אליו במעלה. דבר זה תלוי אך ורק בבחירה האלקית. האדם צריך להתבטל בתוך כלל ישראל, כה שהרי זהו עיקר יחוסו של כלל ישראל, כי בחר ה' בו. כל העבודות הקדושות בטלות לעומת בחינת הבחירה, מה שברר ה' בנו – ואיך, איפוא, יתגאה אף על הפחות שבפחותים מישראל!

"אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים" (ג, א)

פסוק זה מופיע בסמוך לפסוק הקודם "ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב וכו' ומדוע הוא צריך לחזור ולומר ואלה שמות בני אהרן. אומר הרב יונתן אייבשיץ שמצינו אצל אומות העולם שכאשר אדם עולה לגדולה משנים את שמו, באה התורה ומלמדת אותו שאצלו אין לשנות את השם כאשר עולים לגדולה שלא ישנה את תכונותיו שלא יגיע לכלל גאווה ולא יתנכר לאחרים שלא במעמד שלו. (תפארת יונתן)

"הקרב את מטה לוי" (ג, ה)

הדא הוא דכתיב: "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה". (מדרש) שני מיני צדיקים הם – הסביר הבעש"ט לתלמידיו – יש צדיק שהוא עובד ה' גדול, אבל אינו משפיע מצדקותו גם על הזולת. גמול איפוא הצדיק ל"יארז", שהוא איש גדול וכביר, אבל אינו נושא פירות. מאידך יש צדיק שדומה ל"יתמר", אף הוא גבוה וכביר ולא עוד כי גם מפריח פרי, צדיק שמקרב גם אנשים אחרים לאביהם שבשמים. הארז בלבנון אינו אלא בבחינת "ישגה" – משגג לעצמו – ואילו התמר הוא בבחינת "יפרח" – שהוא פורח ומשפיע טובה לזולת. שבת לוי, אף שהיו עוסקים בתורה ובעבודה, בכל זאת היו כתמר הזה, שהיו מורים תורת ה' לאחרים וקירבו את הבריות למקום – לפיכך נשתבחו כתמר.

"לקחתי את הלויים וכו' תחת כל בכור" (ג, י"ב)

ובטעם הדבר שהלויים נבחרו לעבודתם במקום הבכורים יש לומר: דהעוסק בעבודת ה' צריך שיהא ליבו פנוי לגמרי לעבודת ה', ומטעם זה לא נטלו הלויים חלק בארץ כדי שלא יהיו טרודים בעבודת האדמה וכו' ובכור הרי נוטל "פי שניים" ואין ראשו פנוי לענייני עבודת ה' ולכן נבחרו הלויים במקומם. (ר"י בכור שור)

"פקד את בני לוי וגוי מבן חדש ומעלה תפקדם"
(ג, ט"ו)
את הלויים מנו מבן חדש להיות נקראים כבר "שומרי משמרת הקודש" עיני רש"י. (מזה עלינו ללמוד: שהרי כתב הרמב"ם (הלכות שמיטה ויובל) שכל מי שנדבה, רוחו אותו ללמוד הוא כמו שבת לוי וא"כ צריך כל אחד לחנך את בניו ויהיו בני לוי כבר מיום לידתם. וכמו שמצינו אצל אימו של רבי יהושע שבעודו תינוק בעריסה הביאתו לבית המדרש.)
(הגר"מ פיינשטיין)

"כל פקודי הלויים... שנים ועשרים אלף"
(ג, ל"ט)
מספר זה אינו מקרי, ומצאנו בחז"ל שאין השכינה שורה בפחות מעשרים ושנים אלף. שנאמר "ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", מעוט רבים שנים, שני רבבות ושני אלפים ולפי שהלויים חונים סביב המשכן ראויים הם למנון זה. ומספר זה הוא כנגד אותיות הא"ב שבהם ברא קב"ה שמים וארץ.
(לקוטים יקרים)

"כל פקודי הלויים וגוי שניים ועשרים אלף"
(ג, ל"ט)
יש להתבונן מה טעמו של דבר שהיה שבת לוי מועט במספרו מכל יתר השבטים? אלא לפי שבני"א אשר סבלו והתענו בשעבוד מצרים – היפרה והירבה אותם השם יתברך שלא כדרך הטבע ככתוב: " וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ" (שמות א', י"ב). אבל שבת לוי שלפי דברי חכמינו לא היה בשעבוד מצרים ולא עבד עבודת פרך, היתה אפוא ילודתו בדרך הטבע וברכת "כן ירבה וכן יפרוץ" לא חלה עליו.
(רמב"ן)

"מבן שלושים ומעלה"
(ד, ו)
ובפרשת "בהעלותך" נאמר מבן עשרים וחמש שנה הא כיצד אלא מבן עשרים וחמש ללמוד ומבן שלושים לעבוד ומכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים שוב אינו רואה (חולין דף כ"ד)
אומר בעל תורה תמימה שמכאן לקחו חז"ל בפרקי אבות שכן חמש למקרא בן עשר למשנה, שכן חמש עשרה לתלמוד.
(תורה תמימה)

"כל בא לצבא לעשות מלאכה באהל מועד"
(ד, ו)
רק אצל בני קהת אמר הכתוב "מלאכה" ואילו להלן אצל בני גרשון ובני מררי לא נאמר "מלאכה" אלא "לעבוד עבודה". וטעם הדבר לפי שבני קהת היו נושאים את המשאות על כתפיהם וזוהי מלאכה ממש (הוצאה) שאסורה בשבת. אבל בני גרשון ומררי לא היו נושאים את המשאות על עצמם, אלא היו נוהגים אותם על גבי עלות ובקר ולא היו אפוא אלא בבחינת "מחמר אחר בהמתו" וזו אינה נחשבת מלאכה לגבי שבת, ולפיכך לא נאמר בהם המושג "מלאכה".
(משך חכמה)

על פרקי אבות

פרקי אבות פרק ו"ו

"כך דרכה של תורה: פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל" (ולא כתוב תעמול) שואל הרב חיים מוולוז'ין מדוע בראשונים נאמר לשון עתיד תאכל, תשתה, תישן, ואילו בסוף לשון הווה ובתורה אתה עמל. והוא נותן שתי תשובות לדבר:

א. אדם צריך לומר לעצמו שאף אם יגיע למצב בו יהיה לו פת ומים בלבד ללא מיטה לישון עליה לא יוותר על עמל תורה ויעדיף לעמול בתורה מאשר לצאת מעולמה של תורה לגייעה בפרנסה בלבד. ורק מתוך מחשבה זו יוכל עתה בהווה לעמול בתורה ולא להטרד מעצת היצר שעליו להתפנות יותר לצרכי פרנסה.

ב. כל מה שנוגע לצרכי הגוף (ואפילו המינימליים המזכירים כאן) יכול אדם לדחות לעתיד לעוד שעה או שעתיים ולא יפסיק מתלמודו לשם כך, אך למה שנוגע לתורה לא ידחה לשעה הקרובה אלא יעסוק בה תמיד ולכן כתב לשון הווה. **(נפש החיים)**

הליכות והלכות

הלכות בשר בחלב

נאמר בתורה שלוש פעמים: "לא תבשל גדי בחלב אמו" וקיבלו חז"ל, שאחד נאמר לאיסור אכילה, אחד לאיסור בישול ואחד לאיסור הנאה. כל האיסורים נאמרו דוקא במידה ובישול בשר וחלב יחד.

רבנן חייבו להמתין שש שעות לאחר אכילת בשר מהטעמים הבאים:

א. בשר שנשארו בין השיניים.
ב. השומן נמשך מהגוף לפה במשך שש שעות. ולכן הלועס בשר לתינוק ופולט או האוכל בשר מבלי ללעוס כגון מרק בשר חייב גם כן בשש שעות. אך הטועם ופולט מיד מבלי לאכול או לבלוע כלל אינו חייב להמתין שש שעות.

לא קיים הבדל בין בשר בקר לבשר עוף ואפילו אכל רק ירקות שנתבשלו עם בשר או מרק בשרי חייב להמתין שש שעות עד לאכילת חלב, אף על פי שרק אכל את הירקות, או המרק.

לענין חולה וקטנים יש דינים חלוקים וכדאי להתייעץ עם רב בכל מקרה. אולם בענין קטן שאינו בר הבנה מספיקה שהיה מועטת ואין צורך בשש שעות.

בישול אוכל פרווה בסיר בשרי או חלבי

הקדמה

אם בישל אוכל פרווה בסיר בשרי או חלבי אין האוכל הופך להינות בשרי או חלבי לגבי דיני הרכקת 6 שעות ולכן לאחר שאכל אוכל זה כגון אורז בסיר בשרי מותר מיד לאכול חלב לכל השיטות!

וכל הנידון זה לגבי אכילת אוכל הפרווה יחד עם חלב ובתערובת אחת שיוסבר להלן:

בדין זה ישנם חלוקי דעות בין חכמי הספרדים למנהג אשכנז. נפרט קודם דין זה למנהג ספרדים:

דין סיר שאינו בן יומו: סיר שלא בושל בו כלל ב-24 שעות אחרונות נקרא אינו בן יומו, ובסיר זה לדעת הספרדים מותר לכתחילה לבשל אוכל פרווה ולאחר מכן לערבבו (במקום אחר) עם חלב ולכן הרוצה לבשל ספגטי בשביל לערבו עם גבינה מותר לבשל את הספגטי בסיר בשרי שאינו בן יומו ולאחר מכן להעבירו לקערה חלבית ולערב שם עם גבינה.

ב. אם הסיר בן יומו דהינו שכן בישלו בו בשר ב-24 שעות אחרונות אסור לבשל בו אוכל על מנת לאכול עם גבינה אבל אם בישל סתם ולאחר שכבר בושל האוכל רצה לאכול עם גבינה מותב (כגון הרתיח מים ע"מ לעשות כוס תה בסיר בשרי בן יומו ולאחר שרתחו המים שינה דעתו והחליט לשתות קפה עם חלב מותר לו לעשות כן כיון שלא כיון בתחילה לאכול עם חלב.
כל זה לדעת חכמי ספרד, ולדעת חכמי אשכנז הדין חמור יותר והוא:

א. בסיר בשרי שאינו בן יומו שלא בושל בו 24 שעות בשר) אסור לבשל אוכל פרווה על מנת לאכול עם גבינה ולכן אין דרך לבשל ספגטי בסיר זה ע"מ לערבו עם חלב אלא יקח סיר חלבי או סיר פרווה, ויש להעיר שכתבו הפוסקים (תשובות והנהגות ח"א חכמת אדם) שבשעת הדחק מותר לעשות כן, לבשל ע"מ לאכול עם חלב בסיר שאינו בן יומו אולם אם בישל אוכל פרווה בסיר בשרי שלא בן יומו לא בשביל לאכול עם חלב. ולאחר שהתבשל רצה לאכול עם חלב מותר גם לדעת מנהג הרמ"א.

ב. סיר בשרי בן יומו כמובן שאסור לכתחילה לבשל אוכל פרווה ע"מ לאכול עם חלב ואפילו כבר בישל אסור לערב עם חלב ורק אם בדיעבד שכבר עירבו את אוכל הפרווה עם חלב כגון שחיממו מים בכלי בשרי ועשו ממים אלו קפה עם חלב מותר לשתות משקה זה, כיוון שבדיעבד שכבר התערב לא אוסרים.

ג. כל דינים אלו הנאמרים לעיל לכל השיטות נאמר רק באוכל רגיל אבל במאכל חריף שם אפילו לא בין יומו לכל השיטות אסור לערב עם חלב כיון שהחריפות הופכת את טעם הבשר לשבח ולכן אין לאכול אוכל זה עם חלב ואפילו הכלי לא בן יומו.
אין לאפות לחם עם חמאה או גבינה אלא אם כן עשה סימן בלחם שהוא שונה מכל לחם. שנוי ניכר לעין בכדי שלא יבוא לאכול עם בשר ואם אפה כן ישאל שאלת חכם שכן יש מקרים שאסור לאכול לחם זה.

שבת שלום
ולמוד מהנה!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

לקראת מתן תורה

הגה"צ רבי ירוחם ממיר זצ"ל הגיע לעיירה אחת, שיהודיה לא היו תלמידי חכמים מופלגים, אבל היו יראים וכשרים, והשתוקקו לשמוע דברי מוסר מהמשגיח המפורסם. תחלה סרב, אך משהפצירו בו ובלא הרף נענה לבקשתם.

הקלוז"ר, בית הכנסת המקומי, נמלא מפה לפה, וחצר הקלוז"ר נגדשה בהמון, שבצר ממנו להכנס פנימה. אנשים טפסו על כרכבי החלונות, הכל ציפו בדריכות לשיחה המוסרית.

רבי ירוחם החל בדבריו ואנשים החלו לעזוב את המקום. החצר התרוקנה והמצוטפפים בחלון מצאו מקומות ישיבה. ואף אלו הדלדלו והלכו עד שהאורח הדגול נותר כמעט לבדו בקלוז"ר המתרוקן...

הדברים שנאמרו להם, והתאימו להם, לא נעמו לחכם. אמנם לא צפו לקלוסין ולתשבחות, אבל הבקורת והתביעה הנוקבת הכעיסו וקוממו אותם. בקש רבי ירוחם להבין: מדוע בני ישיבתו. שהם נעלים מאותם יהודים כפריים לאין שיעור, כמהים לשמוע בקורת נוקבת עשרת מונים, ואילו היהודים הכפריים אטמו אזנם מבקורת מתונה וזהירה? וכי לב אחר להם, או רגשות אחרים?

ורבי ירוחם - שהגה"צ הגר"א דסלר זצ"ל קראו "מגדולי המעמיקים בדורנו" - מצא לכך את התשובה, והסבירה במשל. כשהגיעו הפולשים הספרדים ליבשת אמריקה, הביאו עמם סוסים. הילידים האנדאינים לא ראו מעודם פרש רוכב על סוס, וכשיצאו הפולשים

ללחום בהם - ראו מולם מפלצות נוראות: פלוגה של מפלצות אימתניות. מחציה ולמטה - מהלכת על ארבע, וחציה העליון - דמות אדם לה. מבוהלים ומבועתים נמלטו על נפשם ונפוצו לכל רוח, והספרדים נחלו נצחון מוחץ.

רק מאוחר יותר - מאוחר מדי... - ראו הילדים, שהחיה המשונה נעצרת, חציה האנושי מחליק מעליה, והיא נפרדת לשנים. לסוס ולרוכבו..

זהו המשל, ועתה לנמשל, בישיבה הקדושה משרישים את ההכרה, שהגוף וכחותיו, הנפש הבהמית ומאוייה, אינם האדם, "האדם" היא הנשמה, ההכרה, והגוף אינו אלא ה"סוס" שהאדם רוכב עליו.

אבל אותם יהודים כשרים מן העיירה טעו לחשוב, שהאדם וסוסו - אחד הם. מפלצת מורכבת שכזאת. גם הגוף ורצונותיו הם "האני". לפיכך כאשר הוכחתי והוקעתי את המאויים השפלים, הצלפתי בשוט כדי לכוון את הסוס לדרך הישר, הבינו ופרשו, כי עליהם גופם הנפתי את השוט, ואת פניהם הלבנתו..

אך באמת, מי לא ישמת, כאשר עוזרים בידו לרסן את סוסו המשתולל, ומעלים אותו לדרך הישרה...

(לקח טוב, במדבר)

עמל התורה

"רדידי, צעיף בלשון ישמעאל" (אבן עזרא). מעשה בילד מילדי קראקא שחלה באסכרה ונשתנק באישון ליל. בני משפחתו עמדו אובדי עצות בהחנקו, ואביו לא יכול היה לשאת זאת ונמלט מן הבית. כל הבתים חשוכים היו, מלבד האור שבקע מחדרו של הרב, הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, ששקד על

תלמודו. החליט האב לעלות ולהעתיק לברכתו. שמע הרב והסיר צעיפו, הורה לשימו על צואר הילד בהוסיפו שני תנאים: שמיד עם שחר ישיב את הצעיף, וישמור את הדבר בסודי סודות, מיהר האב ועטף צואר הילד בצעיף הרב, וראה זה פלא: מיד החל לנשום לרוחה, והדכנה חלפה:

עם שחר החזיר את המטפחת והודה לרב על הצלת ילדו. אמר הרב: "לא עשיתי מאומה, אבל הצעיף ספוג זעה של עמל בתורה, וזכות העמל עמדה לילדך!"

הוסיף האב ושאל לפשר שני התנאים, והרב הסביר: "את הצעיף ביקשתי, משום שאין לי אחר - כי סבל עוני ומחסור - וביקשתי שישאר הדבר בסוד, משום שכל שעות היום טורדים מנוחתי בעניני העיר, וגוזל אני משנתי כדי ללמוד. אך אם ידעו שער אני בשעות אלו- יטרדוני גם בשעות הלילה ולא אוכל ללמוד, ומהיכן יהיה לך צעיף לסגולה..."

וספור זה שמע הג"ר שבתי פרנקל זצ"ל מפי הילד שניצל בזכות צעיפו של הרב.

(רבו שמעון סופר, ח"א קע"ב)

 העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה.

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ה סיון	ד סיון	ג סיון	ב סיון	א סיון ראש חדש	כס אייר	כה אייר
רבי נרשון אשכנזי מח"ס עבודת גרשוני שקיעה 8:14	רבי יוסף אברהם וולף	רבי יוסף אירנאם מח"ס דברי יוסף	רבי חיים אלעזר שפרא ממתקמש מח"ס מגן אלעזר רבי ישראל הגר הפ"ק מיוזניץ בעל אהבת ישראל	רבי אברהם מנחם שמינברג אב"ד ברודי	רבי בני ציון אמזן מחז"ר פורת יוסף רבי מאיר מפרמישלאן	שמואל הנביא רבי יצחק מקורביל בעל הסמ"ק שקיעה 8:08

וזכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה